

נוהל לתיעוד חופשיות הרצון של מסתננים מאריתריאה ומהרפובליקה של סודאן המצויים במשמורת ומבקשים לצאת מישראל למדינתם

א. כללי:

1. נוהל זה מתייחס למסתננים מאריתריאה ומהרפובליקה של סודאן, המוחזקים במשמורת בהתאם לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), תשי"ד-1954 (להלן - "החוק למניעת הסתננות"), אינם קטינים לא-מלווים ואשר נכון לעת הזו, מדינת ישראל אינה מרחיקה אותם למדינות מוצאם. מביניהם, יש המביעים את רצונם לחזור למדינת המוצא (להלן - "המבקש"). נוהל זה מתייחס אך ורק לאותם מקרים שבהם הביע המבקש את רצונו לחזור למדינת מוצאו כאמור.
2. זכותו החוקתית של כל אדם לצאת מישראל מרצונו החופשי (סעיף 6 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו; סעיף 12 ל-ICCPR).
3. ואולם, כאשר אדם שעליו חל נוהל זה מוחזק במשמורת, יש לברר האם רצונו לצאת מהארץ ולשוב למדינת מוצאו הוא אכן רצון חופשי.
4. מטרת הנוהל היא להסדיר הליך, שבמסגרתו יבחן ויתועד רצונו של המבקש לצאת מישראל למדינת מוצאו, כדי לברר האם הרצון שאותו הוא מביע הוא רצון חופשי.

ב. פניה בבקשה לצאת מישראל:

1. פנה מבקש לסגל מתקן המשמורת שבו הוא מצוי והודיע, כי הוא מעוניין לצאת מן הארץ - ייקבע לו ראיון עם ממונה ביקורת גבולות.
2. הראיון יתועד מראשיתו ועד סופו בצילום וידאו.
3. ככל שממונה ביקורת הגבולות אינו דובר את שפתו של המבקש, ינכח בראיון מתורגמן.
4. אל הראיון יביא עמו המבקש מסמך נסיעה, ככל שהוא מצוי בידו. הביא המבקש מסמך נסיעה - יצולם עותק ממנו. לענין זה "מסמך נסיעה" - דרכון או תעודת מעבר.
5. בפתח הראיון, יתבקש המבקש להציג את בקשתו לצאת מן הארץ.
6. ממונה ביקורת הגבולות ישאל את המבקש שאלות פתוחות, ובמסגרתן יברר אם המבקש הגיש בקשה למקלט מדיני ויוודא שהמבקש מודע למצב השורר במדינת מוצאו, ובנוסף לגבי מבקש אריתראי - האם הוא מודע לכך, שנכון לעת הזו מדינת ישראל ככלל איננה מרחיקה אריתראים לאריתריאה. רשימת שאלות מצורפת למסמך זה ומסומנת נספח 1.
7. ממונה ביקורת הגבולות יבהיר למבקש, כי בקשתו לצאת את הארץ לא תקודם כל עוד תלויה ועומדת בקשתו למקלט. יובהר למבקש, כי בקשתו לצאת את הארץ תקפיא את הטיפול בבקשתו למקלט, ככל שהגיש כזו.
8. בתום הראיון, יתבקש המבקש להעלות על הכתב (ככל שהוא יודע קרוא וכתוב), בכתב ידו, בשפתו ובניסוח שיבחר, את בקשתו לצאת מן הארץ ואת הגורמים שבבסיס בקשתו זו.
9. המבקש יחתום בסוף המסמך על הצהרה לפיה הוא מבקש לצאת מישראל, וכי הוא מודע למצב השורר במדינת מוצאו. ממונה ביקורת הגבולות והמתרגם הדובר את שפת המבקש, יצהירו ויחתמו גם הם כי הקריאו בפני המבקש בשפתו את הצהרה, וכי הוא חתם עליה בפניהם.
10. כל המסמכים שימולאו במהלך הראיון, וכן תיעוד הוידאו - יתויקו בתיק שיפתח על שמו של המבקש (להלן: "תיק יציאה").

11. **בכל שלב במהלך הראיון, יכול המבקש לחזור בו מבקשתו לצאת מהארץ ולסיים את הראיון או לבקש להמשיך את הראיון במועד אחר.** עשה כן – יתעד ממונה ביקורת הגבולות בתרשומת משלו את השתלשלות העניינים. התרשומת ביחד עם תיעוד הוידאו של הראיון יתוייכו בתיק היציאה. המבקש ישאר במשמורת.

ג. **בחינה על ידי נציג רשות האוכלוסין שעבר הכשרת RSD:**

1. לאחר שממונה ביקורת גבולות ווידא, כי לא מטופלת במקביל בקשה למקלט מדיני שהגיש המבקש, יעביר את תיק היציאה של המבקש, על כלל המסמכים שנאספו בו, לבחינתו של נציג רשות האוכלוסין שעבר הכשרת RSD (להלן – "הנציג"). כמו כן יובא לעיונו של הנציג תיקו האישי של המבקש, ובו התיעוד של כל הליך, בקשה או רישום קודם בעניינו של המבקש וכן רישומי מערכת האביב לגביו (להלן – "התיק האישי").
2. הנציג יוודא כי כל שלבי הנוהל בוצעו כראוי ומתועדים בתיק היציאה.
3. הנציג יבחן את תיעוד בקשתו של המבקש, על מנת להתרשם כי אכן רצונו של המבקש לצאת מישראל למדינת המוצא, כי רצון זה הוא רצון חופשי, וכי הוא מודע למצב במדינת המוצא.
4. הנציג רשאי להנחות לקיים ראיון משלים עם המבקש לחידוד נקודות הדורשות הבהרה, על פי שיקול דעתו. הנחה הנציג כך – תתועד הנחייתו בתיק היציאה, ויקויים ראיון משלים עם המבקש שיתועד אף הוא בוידאו, ויתויק בתיק היציאה. לאחר מכן – יושבו תיק היציאה והתיק האישי לבדיקתו של הנציג.
5. השתכנע הנציג, על סמך בדיקת החומרים בתיקו האישי ובתיק היציאה של המבקש, כי המבקש אכן מעוניין באופן חופשי לחזור למדינת המוצא – יתעד מסקנתו זו בטופס מתאים, שיתויק אף הוא בתיק היציאה.
6. סבר הנציג, כי בקשת המבקש לצאת למדינת המוצא אינה משקפת רצון חופשי, והיא נגועה בפגם ברצון – יעלה מסקנתו זו על הכתב וינמקה. התרשומת תתויק בתיק היציאה. במקרה כזה יישאר המוחזק במשמורת.
7. גם בזמן שהבקשה מסורה לבחינתו של הנציג, ואף לאחר שהסתיימה בבדיקתו – **רשאי המוחזק לחזור בו מבקשתו לעזוב את הארץ.** עשה כן – תיערך תרשומת כתובה ותתועד בתיק היציאה והמבקש יישאר במשמורת.
8. בתום בחינתו של נציג ה-RSD, יושבו התיק האישי ותיק היציאה של המבקש לממונה ביקורת הגבולות, לשם קבלת החלטה לפי סמכותו. ממונה ביקורת הגבולות יוודא, כי אין בקשה למקלט שהגיש המבקש, ככל שהגיש, הנמצאת בטיפול במקביל.

ד. **בחינה על ידי דיין בית הדין לביקורת משמורת:**

1. החלטת ממונה ביקורת הגבולות כאמור בסעי' 18 תובא בפני דיין בית הדין לביקורת משמורת לביקורת לפי סמכויותיו על פי החוק למניעת הסתננות ובהתאם לסימן ב' לפרק הרביעי לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. מזכירות בית הדין תוודא, כי בפני הדיין יונחו תיקו האישי של המבקש וכן תיק היציאה שלו, כך שבית הדין יוכל לוודא, כי שלבי נוהל זה בוצעו כראוי ומתועדים בתיק היציאה, ולהתרשם, כי המבקש רוצה לצאת מן הארץ למדינת המוצא, וכי הוא מודע למצב במדינת המוצא.
2. מזכירות בית הדין תעביר לממונה ביקורת גבולות את החלטת הדיין.

גם בזמן שהבקשה מסורה לבחינתו של בית הדין לביקורת משמורת, ואף לאחר שהסתיימה בדיקתו – **רשאי המבקש לחזור בו מבקשתו לעזוב את הארץ**. עשה כן – תיערך תרשומת כתובה ותתועד בתיק היציאה והמבקש ישאר במשמורת.

נספח: רשימת שאלות

1. Name:
2. Sex:
3. Date of birth:
4. Place of birth (state/region):
5. Nationality:
6. Passport # (if available):
7. Religion:
8. Language:
9. Ethnic group:
10. Marital Status:
11. current location of your family:
12. Hometown:
13. Date of departure from Sudan/ Eritrea:
14. Intended destination in Sudan/ Eritrea upon return (state):
15. Date of arrival in Israel:
16. What countries were you in before you came to Israel?
17. Why did you leave Sudan/ Eritrea?
18. Why did you leave countries after that?
19. Why did you choose to come to Israel?
20. Have you ever applied for refugee status?
21. Why do you want to leave Israel?
22. Did you consult with anyone regarding this request?
23. Did anyone pressure you into making this request?
24. Who are you in contact with in (Sudan/ Eritrea)? How is their situation (security, financial, social etc.) there?
25. Do you know people who have returned to Sudan/ Eritrea from Israel?

26. What is your understanding of the current situation in Sudan/Eritrea?
27. What is the main reason that you want to go back to Sudan/ Eritrea? Any other reasons?
28. For Eritreans: Are you aware that Israel, as a general rule at this time, does not return Eritreans to Eritrea?
29. Do you know that if you have not yet requested to be given political asylum as a refugee – you are entitled to do so, and your request will be consider by the Israeli authorities?

Signature of Interviewer _____
Date (dd/mm/yy) _____

Interviewee's Declaration

I, _____, declare the following:

1. The interview has been interpreted to me and I fully understood all questions asked of me.
2. The information I provided in the framework of this interview is complete, true and correct.
3. I confirm that I voluntarily want to return to Sudan/ Eritrea, and that I request the assistance of the State of Israel to do so.
4. I understand that a transcript of this interview will be forwarded to the Government of Israel.

Interviewee's signature
Date (dd/mm/yy)